

„Тріодіонъ“ виданий Петром Могилою в Кієво-печерській Лаврі року 1640, видане друге, на перших сторонах книги:

Ро(ку) Божия 1648 Во имя (от)ца... Азь Григорій Педя(къ)... книгу рекомую трио(дь) по(ст)ную и (зо)зате(м) Свои(м) Наймильши(м) олексою Гусако(м) И даємо е(и) вѣчными часы до Села Синечола До Ц(е)р(кв)и С(вя)таго Храма А(р)хистратига х(ри)стова Михаила за панованія и(хъ) мости пана Чо(л)га(н)ско(го) за Панованія Короліа Владыслава Четве(р)того За Пана Гетмана Станѣслава Конецпо(л)ского А далисмо за то осмнасце злоти(хъ) За Своє отпущеніє Грѣховъ А хтобы е(и) смѣ(лъ) о(т)далити и(зо) той Ц(е)р(кв)и продати украсти позичити Стаковы(м) На Стр(а)ш(н)о(м) Судѣ пре(дъ) нелицемъ(р)ны(м) — Судиею зо (м)ною Су(дъ) буде(т) И на увесь его дом Неха(й) буде(т) Про(к)лятство Анаеема Амѣнь.

„Апостолъ“ печатаний у Львові в типографіі Міхаїла Слібски року 1654, на перших сторонах:

Року... 1668 Во(и)мя о(т)ца И сына и стаго духа амѣнь. Я Катерина Малоушка Сию Книгу рекомую апостолъ купила за о(т)пущеніє грѣховъ(ъ) и за василя небощика изавсѣхъ котори пре(д)мавстато(м) Б(о)жіймъ Су(тъ) ѿ о(т)даємо еи вѣчными часы До села Синечола доцеркві Стого Храма А(р)хистратига Х(ри)стова Михаила иза его М(и)л(о)стї велїкаго Корол(я) Іоана И за панованія его милости Пана Жураковскогo... Ахтобы еи смѣ(лъ) отдалити о(т) тои ц(е)ркв)и продатї позичити Иукрасти Стакови(м) На страшномъ Судѣ пре(дъ) нелицемъ(р)нымъ Судиею зо мною Судѣ буде(т) мѣти и на уве(сѣ) его до(м) нехай буде(т) проклять Анаеема. Амѣнь(ъ) Амѣнь(ъ) Амѣнь(ъ).

В скобки поставлено букви, взятї з титл і значків скорочень.

В. Охримович.

Документ 1586 р. про козацький промисел.

Низше поданий документ, присланий нам співробітником д. Миколю Княжевичом дає інтересний побутовий образок ХVІ в. Трох козаків „низових“: Орел, Щенний і Климків товариш продали 8 коней татарських — очевидно, сьвіжо здобутих з „диків“ і пригнаних до Черкас, остропольським міщанам Турчиновичу й Грицевичу, що мабуть чи не за конями спеціально й їздили до Черкас. Коней купили вони перед старостинським урядом, за дозволом підстарости, що очевидно з тієї продажі щось собі взяв, але по тій продажі приїхав сам староста — Мпхайло Вишневецький, казав собі тих

коней показати й вибрав собі одну кобилу — одначе не взяв за дурно — бо то вже були коні перепродані, а заплатив кілька сготів — дві копи грошей: у самих козаків, коли вони приходили „в земли неприятельскои здобывшися“, звичайно старостинський уряд брав „одно щось лїпше“. За се видав він квіток Острополянам, щоб їх перепустили вже не чїпаючи в иньшїм його замку — Каневі: тоді з Черкас ще не відважались їхати просто степом на Волинь, а як бачимо, їхали на Канев і Білу церкву.

Випадок звичайний, щоденний, та він стає інтереснїйшим, коли зміркуємо, що се діялось 1581 р., серед т. зв. козацької реформи Батория, коли він, вибравши з козаків *przedniejszych z nich* на *posługę naszą*, зобов'язав їх „кримському хану, його доржаві, людям, улусам, степам не чинити жадної шкоди анї в худобі, анї в жадній річи“ (*Acta Stephani Batorei ed. Ianicki s. 36, 338 — 1578 p.*) своєвольну решту козацьку заберав ся винищити. Зверхнїм доглядачом того всього настановлений був — той самий черкаський староста Михайло Вишневецький, що на його урядї продавали козаки татарських коней і сам собі вибрав між ними конячку! Перуни, що греміли в Варшаві, дуже слабою луною, як бачимо, відзивались над Дніпром.

Але покупців спіткало лихо на дорозї в особі „Янчи Венгра“ — того самого Янчи Бегера, що служив агентом Батория в зносилах з козаками і якийсь час титулуєть ся козацьким писарем (звістки про нього зведені в статі д. А. Стороженка про Оришевського — К. Старина 1897, I с. 142—3). Він їхав з королївськими грошима до Київа — а звідти мабуть до Черкас, віз гроші козакам (порівняти звістки про сю його подорож — *ibidem*) і коло Білої Церкви спіткав тих Острополян. Поміркувавши, що воно є, заарештовав він коней і привів до білоцерковського старостинського уряду, де й списано сей документ. *Tempus et oleum perdidit*, зіставлось сказати Острополянам.

М. Г.

Wypis s ksiąg zamku króla Jęgo Mczi Białocerkiewskiego.

Roku 1581 miesiąca maia 25 dnia, we czwartek, postanowiwszy sie przedemną Dimithrem Kurcewyczem Bulygu, podstaroszczym białocerkiewskym, sluga króla ięgo msczi, pan Janczi Węgię, opowiadanie thymi słowy uczinil: yss iako dnia dzissiessego we czwarthek yadonc do Kiiowa s pieniedzi króla ięgo Msczi y przyieszdzaięc go do Bialecerkwi u rzędu win pothkałem się na przechrzesciu na poliu z miesszczany osthropolskiemi, poddanemi kxięzencia Jęgo Msczi woiewody kiiowskiego na imye Yędrzeiem Thurczinowyczem y Iwanem Hriceniczem, a oni wiodą koni throie thatharskych, a cwooro kliaczy,

tho iesth : kon gniady hromula, piąthno u niego na łopatce lewei krzisz y rozsochi; bachmath plesniwy koilohriwy, lysi, piąthno u niego na łopathe lewei dwa wręby, thakze y na policzku, i thrzeci kon młody sspakowaty, piąthno u niego na łopathe lewei ogniwo, drugie piąthno na yedney nodze lewei półmiesiąca; kliacza hromaczica siwa ze zreb- cem' płowym, piąthno u niey na lewey łopathe krzisz, u thei ze klia- cze drugie piąthno na lewey zadney nodze półsthrzemia; druga kliacza gniada ze zrzebienciem, piąthno u niei na łopathe lewei ogniwo, a na zadney nodze lewei drugie piąthno — osczi; trzecia kliacza plowa, piąthno u niei na lewei łopathe widła, thakze na lewei nodze zadney kilow; czwartha kliacza czisawa, piątho u nyei na zadney nodze pręth. A gdym the poddane kxiązencia iego msczi w Ostropo- lan spothkał, pithałem ich, skąth by the konie myeli, thedy mi w the słowa powiedziely: yześmy kupili w Czerkassach w-rzędzie iego msczi kniazia Michaiła Wyssniowieckiego za pozwoleniem podstharościego czerkaskiego pana Stanisława Czirskiego, y gdyśmy tych kony y klacze wszysthkiego ośmiro kupili, w thym iego mscz kniaz stharostha czer- kasky do Czerkass przyiechał, a one konye y klacze nam przed się kazał przywiescz. Y gdismy przed yego mscz przywiedli, thedi s thich ośmiorga koni, czośmy u kozaków nizowych, tho yesth u Orla, u Szcze- sne(g)o y u Klimkowe(g)o thowarzissa pokupili, wybrał sobie klaczę siwą hromuczice ze zrzebienciem, za kthórą nam dał dwie kopie grossa, yakoss y kwith nam yego mscz kniaz Wissniowiecki dał, zeby nas s thymy końmy y kłiaczamy dobrowolnye przes Kaniew przepószczili Kthóre konye wyssey pomienione y klacze przy opowiadaniu swoim do mnye na urząd królia yego msczi oddał, yakoss przy onym opo- wiadaniu pana Yanczego Wengra byli Ich Mscz pan Adam Gosławski, rothmistrz królia yego msczi białocerkiewsky, a pan Ostafi Sękarowsky. Y prosił mnye pan Yanczi Wengier, abym tho opowiadanie ye(g)o y oddanie onych kony do rąk moych abym do ksiąg zamku królia yego msczi białocerkiewskich zapisać roskazał, co iesth zapisano, na co pan Yanczi Wengier y wypis s ksiąg pod pieczenczią moią y pie- czencziami pana Adama Gosławskiego y pana Ostafiego Sękarowskiego y z podpisamy ręki własney do siebie wziął. Pisan w Białocerkwi ...ka¹⁾ власна. Adam Gosławski manu propria.

Три печатки: Курцевича, Гославского й Сенкаровського, остан- ня з руськими івіціялами (ЄПГ).

Архив Скарбу коронного при Варш. Казенній Палаті відділ IV, кн. 9.

¹⁾ Початку годі відчитати — вшито в оправу.